

เศรษฐศาสตร์การขนส่ง

TRANSPORT

ECONOMICS

เศรษฐศาสตร์การขนส่ง คือ การศึกษาว่า
ทรัพยากรด้านการขนส่งควรถูกใช้ จัดสรร
และลงทุนอย่างไร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ต่อส่วนรวม

เหมาะสำหรับนักศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี-โท-ปริญญาเอก
ผู้ประกอบการ และผู้สนใจ

Written and Prepared By
Watcharee Tricharoenkullpak, Ph.D.

เศรษฐศาสตร์การขนส่ง

(Transport Economics)

เศรษฐศาสตร์การขนส่ง

TRANSPORT ECONOMICS

เศรษฐศาสตร์การขนส่ง คือ การศึกษาว่า
ทรัพยากรด้านการขนส่งควรถูกใช้ จัดสรร
และลงทุนอย่างไร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ต่อส่วนรวม

Copyright by Watcharee©2025. All Rights Reserved.

คำนำ

ในชีวิตประจำวันของเรา ลองสังเกตดูสิคะว่าเกือบทุกสิ่งที่เราใช้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าที่สวมใส่ โทรศัพท์ที่อยู่ในมือ อาหารที่รับประทาน หรือแม้แต่น้ำมันที่เติมรถยนต์ ล้วนต้องผ่าน “การขนส่ง” มาแล้วทั้งสิ้น การขนส่งจึงไม่ใช่เพียงแค่การเคลื่อนย้ายสิ่งของหรือผู้คนจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง แต่คือ เส้นเลือดใหญ่ของเศรษฐกิจและสังคม ที่หล่อเลี้ยงการดำรงชีวิตของเราอย่างแท้จริง

หนังสือเล่มนี้จะพาคุณผู้อ่านไปทำความเข้าใจ **เศรษฐศาสตร์การขนส่ง (Transport Economics)** ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ผสมผสานความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์เข้ากับระบบการขนส่ง เพื่ออธิบายว่าเหตุใดราคาค่ารถโดยสารจึงแตกต่างกัน เหตุใดสินค้าบางชนิดจึงมีค่าขนส่งสูง หรือแม้แต่การตัดสินใจลงทุนสร้างถนน รถไฟฟ้า หรือท่าเรือหนึ่งแห่งนั้น มีผลต่อเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างไร

ดร.วัชรวิ ไตรเจริญกุลภักดิ์ (ดร.ฝน)

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	10
ความหมายและความสำคัญของเศรษฐกิจและการขนส่ง	10
บทบาทของการขนส่งต่อเศรษฐกิจและสังคม	11
วัตถุประสงค์ของการศึกษาเศรษฐศาสตร์การขนส่ง	13
บทที่ 1 พื้นฐานเศรษฐศาสตร์การขนส่ง	14
ความหมายของการขนส่ง	14
ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์กับการขนส่ง	15
ประเภทของการขนส่ง (ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางราง และทาง ท่อ)	16
ลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมขนส่ง	17
บทที่ 2 อุปสงค์และอุปทานด้านการขนส่ง	24
ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การขนส่ง	24
ความยืดหยุ่นของอุปสงค์การขนส่ง	26
อุปทานการขนส่งและต้นทุนการให้บริการ	27

สารบัญ

	หน้า
คุณภาพของตลาดการขนส่ง	28
บทที่ 3 ต้นทุนและราคาในการขนส่ง	34
ประเภทของต้นทุนการขนส่ง (คงที่ แปรผัน เฉลี่ย และส่วนเพิ่ม)	34
การกำหนดราคาในการขนส่ง	35
กลยุทธ์การตั้งราคาและการแข่งขัน	36
ผลกระทบของราคาขนส่งต่อผู้บริโภคและผู้ผลิต	37
บทที่ 4 ประสิทธิภาพและการประเมินผลการขนส่ง	43
ความหมายของประสิทธิภาพการขนส่ง	43
ตัวชี้วัดประสิทธิภาพการขนส่ง	44
วิธีการประเมินผลการขนส่ง	44
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการขนส่ง	45
ความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพ	46
บทที่ 5 ประสิทธิภาพและผลผลิตภาพในระบบขนส่ง	52
การวัดประสิทธิภาพของการขนส่ง	53

สารบัญ

	หน้า
ผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพทุนในระบบขนส่ง	53
การจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ	54
การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ	55
บทที่ 6 การขนส่งกับสิ่งแวดล้อมและพลังงาน	62
ผลกระทบของการขนส่งต่อสิ่งแวดล้อม	62
ปัญหามลพิษและการใช้พลังงาน	63
นโยบายการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม	64
การขนส่งที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	65
บทที่ 7 การกำกับดูแลและนโยบายการขนส่ง	71
บทบาทของรัฐบาลในการควบคุมและกำกับ	71
นโยบายการขนส่งของประเทศ	72
การแข่งขันและการผูกขาดในอุตสาหกรรมขนส่ง	73
กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง	73
บทที่ 8 การขนส่งระหว่างประเทศและโลจิสติกส์	80

สารบัญ

	หน้า
ความสำคัญของการขนส่งระหว่างประเทศ	81
ระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน	81
ค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์และการบริหารจัดการ	82
การค้าระหว่างประเทศกับบทบาทของการขนส่ง	83
บทที่ 9 เทคโนโลยีและนวัตกรรมในเศรษฐกิจการขนส่ง	89
การใช้ดิจิทัลและระบบอัจฉริยะในการขนส่ง	89
Big Data, AI และ IoT กับการบริหารการขนส่ง	90
นวัตกรรมยานพาหนะและระบบอัตโนมัติ	91
แนวโน้มอนาคตของการขนส่ง	91
บทที่ 10 กรณศึกษาและการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์	97
กรณีศึกษาการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน	97
การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน	98
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	99
บทเรียนที่ได้จากกรณีศึกษา	99

สารบัญ

	หน้า
สรุปท้ายเล่ม	105
ประเด็นสำคัญที่ได้เรียนรู้	105
ความท้าทายและโอกาสในเศรษฐศาสตร์การขนส่ง	106
ข้อเสนอแนะเพื่ออนาคต	107
ภาคผนวก	109

inflation depression loans tax layoff downturn cuts decline position slump
earnings debt bankruptcy job economy repossession
security mortgage unemployment money
costs rates finances prices salary career cash
recession pay funds
spending wages capital
expenses occupation collapse charges cutback work
stagnation

บทนำ

ความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์การขนส่ง

ความหมาย

เศรษฐศาสตร์การขนส่ง (Transport Economics) คือ การประยุกต์หลักการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการอธิบาย วิเคราะห์ และประเมินเกี่ยวกับ “ระบบการขนส่ง” ทั้งในด้านต้นทุน รายได้ ราคา อุปสงค์ อุปทาน และผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจและสังคม

กล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือ เศรษฐศาสตร์การขนส่ง คือ การศึกษาว่า ทรัพยากรด้านการขนส่งควรถูกใช้ จัดสรร และลงทุนอย่างไร ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

ความสำคัญ

1. การขนส่งเป็น “โครงสร้างพื้นฐานหลัก” ของประเทศ เพราะเชื่อมโยงผู้คน สินค้า และบริการเข้าหากัน
2. เป็นกลไกที่ส่งผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การค้าขาย การลงทุน การท่องเที่ยว
3. มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ทั้งในด้านความสะดวก ความปลอดภัย และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

4. เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการใช้พลังงาน หากบริหารไม่ดี อาจก่อให้เกิดมลพิษและต้นทุนทางสังคมสูง

ดังนั้น การเข้าใจ “เศรษฐศาสตร์การขนส่ง” จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อวางแผนและตัดสินใจอย่างรอบคอบในทุกๆระดับ ตั้งแต่ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ไปจนถึงประชาชนทั่วไป

บทบาทของการขนส่งต่อเศรษฐกิจและสังคม

การขนส่งไม่ใช่เพียงการเคลื่อนย้ายคนหรือสิ่งของ แต่ยังเป็น แรงขับเคลื่อนหลักของการพัฒนา โดยมีบทบาทสำคัญดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

- สนับสนุนการค้าภายในและระหว่างประเทศ ทำให้สินค้าเข้าถึง ผู้บริโภคได้รวดเร็ว
- ลดต้นทุนการผลิตและกระจายสินค้า เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- กระตุ้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน รถไฟฟ้า ท่าเรือ และสนามบิน

- ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านสังคม

- ทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น การศึกษา การแพทย์ และการทำงาน
- ช่วยกระจายความเจริญจากเมืองใหญ่ไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ
- เพิ่มความสะดวกสบายในการเดินทางและยกระดับคุณภาพชีวิต
- เป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้คน วัฒนธรรม และชุมชน

3. ด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

- หากบริหารจัดการอย่างเหมาะสม จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการใช้พลังงาน
- เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) และการขนส่งสาธารณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม